

F. t. l. om folkebiblioteker.

Til § 9.

Det er forudsat at centralbiblioteksområdet er et amt. Dette er en videreførelse af det princip der udtrykkes i gældende lovs § 10 stk. 3, der indførtes ved lovændring af 12. marts 1970.

I forbindelse med vedtagelsen af ændringsforslaget i 1970 afgjorde ministeren at følgende centralbiblioteker skulle fortsætte efter 1. april 1972: Helsingør, Roskilde, Slagelse, Nykøbing F, Odense, Åbenrå, Esbjerg, Vejle, Herning, Århus, Viborg, Ålborg. Beslutning blev ikke taget om centralbibliotekerne i Gentofte og Rønne, henholdsvis fordi kommunalreformen endnu ikke var gennemført i Københavns amt og fordi Bornholms amt ved sin størrelse og antallet af kommuner afviger væsentlig fra de øvrige amter. Gentofte Kommunebibliotek må af praktiske grunde fungere videre som centralbibliotek, indtil afklaring af forholdene i hovedstadsområdet muliggør en endelig stillingtagen. Tilsvarende gælder biblioteket i Rønne, idet det dog her navnlig vil være udslagsgivende hvordan søns biblioteksstruktur planlægges. Når beslutning herom er truffet må centralbiblioteksproblemet på Bornholm tages op til overvejelse, jfr. bemærkninger til stk. 2.

Til stk. 2.

Bestemmelsen om at ministeren for kulturelle anliggender afgør hvilket af amtets biblioteker der skal være centralbibliotek svarer til nugældende lovs § 8. Bestemmelsen indebærer ikke at ministeren kan pålægge en kommune at drive et centralbibliotek mod dennes ønske, men tager sigte på at træffe en afgørelse i en valgsituation mellem 2 eller flere interesserede kommuner, og på at afgøre om et givet bibliotek findes egnet til at varetage opgaven. Ved afgørelsen vil der være at tage hensyn til om centralbiblioteket med hensyn til lokaler, materiale-samling og personale er af en sådan standard, at centralbiblioteksopgaven kan løses på forsvarlig måde.

Formuleringen „for hvert amt“ i stk. 1 er valgt for i særlige tilfælde at muliggøre en undtagelse fra det absolutte hovedprincip at der skal være et centralbibliotek i hvert amt. Motiveringen herfor er følgende: Man kan ikke udelukke den mulighed at en kommune der driver et centralbibliotek ikke ønsker at fortsætte hermed og at der ikke er andre kommuner i amtet der er villige til eller findes egnet til at påtage sig opgaven. Endvidere er der som nævnt endnu ikke taget endelig stilling til centralbiblioteksspørgsmålet for Københavns og Bornholms amter. Hvad specielt Bornholm angår er det en nærliggende mulighed at amtets 5 kommuner vælger at etablere et biblioteksmæssigt samarbejde

efter lovforslagets § 4. I så fald er grundlaget for en centralbiblioteksvirksomhed i dette amt bortfaldet. På denne baggrund bør foreligge en mulighed for at fravige det iøvrigt gældende princip, f.eks. ved at lade 2 amter betjene af samme centralbibliotek.

Til § 10.

Svarende til gældende lovs § 9 anføres her rammebestemmelser for centralbiblioteksforpligtelserne, idet det forudsættes, at der i en bekendtgørelse angives nærmere retningslinier for forpligtelsernes indhold, jfr. bemærkninger til lovforslagets § 12. Forpligtelsen omfatter „folkebibliotekerne i amtet“, mens den gældende lov anvender udtrykket „de lokale biblioteker i centralbiblioteksområdet“. Den nugældende formulering omfatter både folke- og skolebiblioteker. Ændringen er en følge af skolebibliotekernes nye lovmæssige placering.

Centralbiblioteksfunktionen falder i 2 hovedgrupper: Udlån og bistand (rådgivning og teknisk bistand).

Gennem udlån af materialer supplerer centralbiblioteket de lokale biblioteker, hvis samlinger dog forudsættes opbygget til et omfang og et niveau, der svarer til virkeområdets størrelse og karakter. Det forudsættes endvidere, at folkebibliotekerne (i sidste instans centralbibliotekerne) i væsentlig højere grad end nu er selvforsynende, så unødigt belastning af de faglige og videnskabelige biblioteker undgås. Dette gælder i første række den danske (både ældre og nyere) bogproduktion, men også den meget væsentlige del af litteraturen på fremmede sprog, der i stigende grad efterspørges i folkebibliotekerne.

Centralbibliotekets udlånsforpligtelser over for folkebiblioteker i amtet omfatter i princippet også audiovisuelle samlinger. Denne overbygningsfunktion kan først fastlægges, når de lokale bibliotekers samlinger har nået et nogenlunde rimeligt omfang, jfr. bemærkningerne til § 2, stk. 1.

Den højere grad af selvforsyning og den stærkt øgede efterspørgsel efter mere speciel litteratur, der erfaringsmæssigt følger med overgang fra deltids- til heltidsbetjening i kommunerne, stiller store krav til kapaciteten i centralbibliotekets materialebestand, og en effektiv og hurtig imødekomelse af låneønsker forudsætter dels en tilstrækkelig dublering, dels opbygning af et effektivt distributionsapparat (telex, transportkøretøjer osv.). Indenfor de enkelte amter bør der etableres et samarbejde mellem centralbibliotekerne og de i forslag til Lov om amtscentraler og loven om en landscentral for undervisningsmidler nævnte centraler for undervisningsmidler med det formål at skabe koordinering i opbygningen af materialesamlingerne. En drøftelse af en